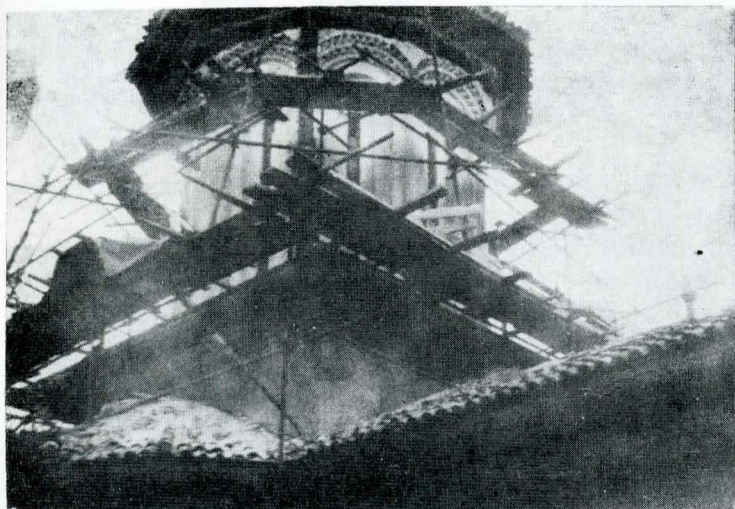

Aspect din timpul restaurării turlei la monumentul ctitorit de Constantin Brâncoveanu la Brâncoveni (1987)

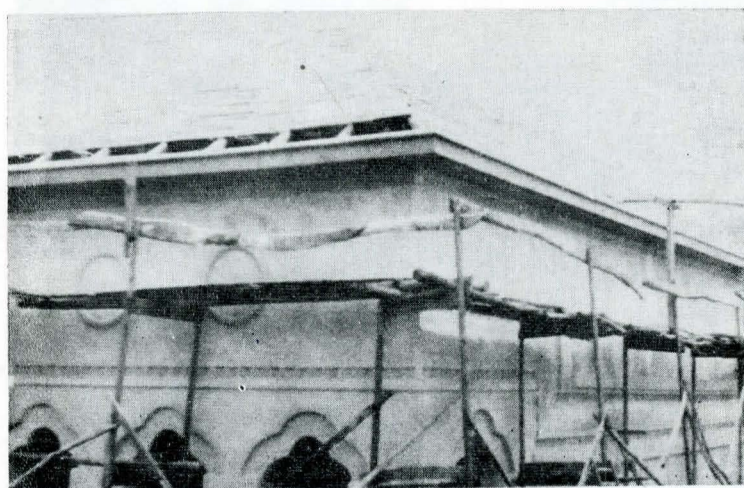
cialistul oficiului sau împreună cu reprezentanți ai organelor superioare, ai deținătorilor și în cadrul comisiilor mixte centrale);

— depistarea aspectelor negative ce apar în cursul restaurărilor (fisuri necunoscute anterior, infiltrații, ciuperci etc.) și luarea măsurilor de remediere, conform legii și posibilităților științifice. Exemplificând, la monumentul Adormirea Maicii Domnului din orașul Slatina infiltrațiile au deplasat zidul de nord al pronaosului, apărând fisuri penetrante care nu mai permiteau realizarea unei restaurări de calitate a picturii; ca atare, s-a oprit lucrarea și s-au realizat coborîrea nivelului de călcare perimetrală și consolidarea zidului prin țesere și tiranți, după care s-a putut continua restaurarea picturii;

— avizarea documentațiilor, care se face nu după dorința deținătorului, mai întâi se avizează lucrările de consolidare, înlăturarea igrasiei, refacerea învelitorilor și, abia după aceste lucrări, restaurarea picturilor interioare și exterioare;

În unele cazuri, determinarea de către Oficiu a deținătorilor și a organelor județene ierarhic superioare are menirea să contribuie la realizarea documentației și a tuturor formelor necesare activității de restaurări (cum este cazul culei de la Enoșești, noul sediu al C.A.P.). În general, deținătorii de monumente istorice sînt receptivi la întreținerea monumentelor, însă nu putem fi de acord cu încercările de intervenții neavizate asupra lor, atît din punct de vedere arhitectonic cît și plastic.

După încheierea restaurării clădirii stăreției Mănăstirii Clocociov (1645) de la Slatina s-a constituit aici Depozitul județean al cultelor, care cuprinde piese de artă decorativă, artă plastică și carte veche românească. De asemenea, s-a organizat și o expoziție permanentă de

Aspect din timpul restaurării monumentului Ostrov (1986)

artă feudală și carte veche, cu respectarea tuturor condițiilor cerute de normativele în vigoare. Credem că aceste realizări pun și mai bine în valoare ansamblul respectiv, care a devenit astfel un punct turistic și cultural interesant pentru orice vizitator din țară.

De asemenea, avem în vedere realizarea, în momentul actual, cînd s-au încheiat amplele lucrări de restaurare ale ansamblului arhitectonic de la Brâncoveni, a unei expoziții de artă modernă și tipărituri specifice secolului al XIX-lea, considerînd că astfel va apărea un nou punct de mare interes cultural în județul Olt.

În casa-monument care a aparținut familiei Jianu din Caracal este amenajată Expoziția „Iancu Jianu”, secție permanentă a Muzeului orașenesc, un exemplu de valoroasă inițiativă a specialiștilor muzeului cu sprijinul organelor de stat locale.

În monumentele la care se execută lucrări de restaurare a picturilor, în cazul în care există părți compacte de pictură de executat din nou, sugerăm să se stabilească, la nivel central, obligativitatea restauratorului contractant al lucrării de a executa și picta din nou, pentru a se asigura stilul unitar pe întreg ansamblul monumentului — este vorba de pridvoarele adăugate. De asemenea, este necesară interzicerea, printr-un act normativ, a tuturor intervențiilor și inițiativelor deținătorilor, prevederea chiar a unor sancțiuni pentru cei care execută asemenea lucrări (ex. decaparea picturii înainte de încheierea contractelor cu pictorii restauratori, chiar cu aviz).

DORIN TEODORESCU,

Oficiul pentru patrimoniul cultural național al județului Olt

VALORIFICAREA PLENARĂ A MONUMENTELOR SE REALIZEAZĂ PRIN CERCETAREA LOR ȘTIINȚIFICĂ

În ultimii ani în **județul Prahova**, numeroase monumente istorice, de artă și arhitectură au stat în atenția instituțiilor de resort, ca și a celor care se preocupă de cunoașterea lor în profunzime, de urmărirea stării de conservare. În continuare, vom reda cîteva din realizările mai notabile. Așa de pildă, a fost restaurată integral (1983), păstrîndu-se doar temelia și căpriorii, **Casa muzeală „N. Iorga” din Vălenii de Munte**, puternic afectată de seismul din 1977; **Casa de țîrgoveți** din sec. XVIII—XIX (finalizarea lucrărilor 1984); fosta **casă Radu Stanian**, actuala Casă a Căsătoriilor, datînd de la începutul secolului al XX-lea, în stil neoclasic.

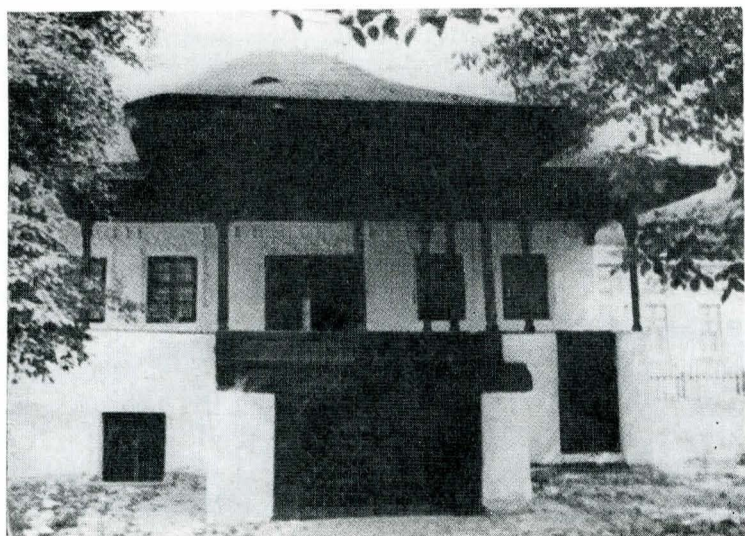
Se află în desfășurare restaurarea clădirii **Castelului**

„Iulia Hasdeu” din Cîmpina, deteriorată de același seism.

Se află în curs de restaurare **pictura bisericii din lemn de la Jercălăi (Urlați), Mănăstirea Zamfira** (pictată de N. Grigorescu), situată în **comuna Lipănești**, ca și **Mănăstirea Cheia** (comuna Măneciu).

Troița eroilor căzuți în vremea primului război mondial, din comuna Starchiojd, ca și **troița cu osuar din Corăști Misli** au fost restaurate, iar în orașul **Bușteni**, **statuia lui Constantin Mușat**.

Toate exemplele enumerate mai sus trebuie apreciate nu numai din punct de vedere cantitativ, sînt demne de luat în considerație calitatea lucrărilor și profesionalismul cu care acestea s-au efectuat. În ceea ce privește

Casă de tirgoveț (secolele XVIII—XIX) din Ploiești

elementele de arhitectură și construcție, beneficiem de o colaborare promptă, competentă și responsabilă din partea I. P. Prahova. Toate problemele impuse de conservare și restaurare sînt discutate de către specialiștii Oficiului județean al patrimoniului cultural național cu cei din domeniul arhitecturii; are loc o informare reciprocă asupra valorii istorice, artistice, documentare și, respectiv, a metodelor celor mai potrivite pentru o restaurare de calitate. Proiectele de sistematizare sînt elaborate astfel încît să se păstreze specificul și valorile imobile ale orașelor, satelor și comunelor.

O.J.P.C.N. Prahova răspunde, precum se știe, de depistarea și evidența monumentelor dar și de păstrarea cît mai îndelungată a acestor mărturii ale trecutului poporului nostru. Sînt sesizate, în cazul unor deteriorări, consiliile populare spre a lua măsurile ce se impun. Proiectele de restaurare sînt avizate de către O.J.P.C.N., asigurîndu-se și asistența de specialitate.

În cazul unor atacuri biologice, conservatorul general, împreună cu echipa de conservatori, aplică tratamente adecvate. Sînt situații cînd problematica atît de complexă a restaurării și conservării necesită întocmirea unor refe-

rate de specialitate, care se prezintă conducerii județene pentru luarea unor decizii corespunzătoare.

Numărul mare și diversitatea de monumente (peste 1 000), de care dispune județul Prahova, implică o muncă permanentă și competentă. Adesea, deținătorii unor vestigii istorice nu le tratează cu interes și pe măsura valorii acestora. Sînt necesare reintervenții pentru care, nu arareori, se resimte prețul unor pierderi.

Pentru evitarea unor atare cazuri, specialiștii O.J.P.C.N., muzeografii prezintă materiale documentare în cadrul unor instruiți cu secretarii cu problemele de propagandă din comune și orașe. De asemenea, au loc contacte cu deținătorii din domeniul cultelor, menite să contribuie la înțelegerea corectă a tuturor problemelor legate de conservarea și păstrarea monumentelor.

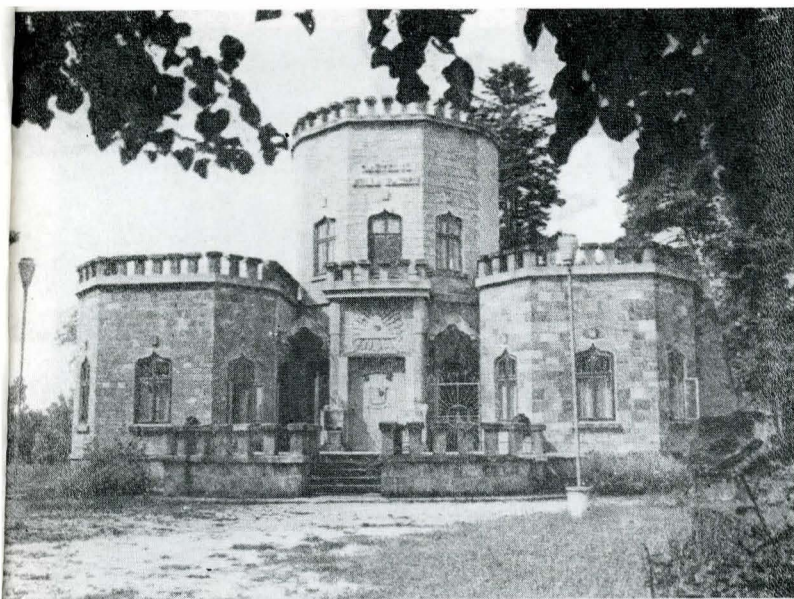
Nobila activitate de păstrare și salvare a monumentelor necesită realizarea unor colaborări cu școala, cu organizațiile de copii și tineret, implicit cu cele obștești.

Muzeul „Nicolae Iorga” din Vălenii de Munte, biroul de lucru al profesorului

Muzeul „Nicolae Iorga” din Vălenii de Munte

Pentru valorificarea plenară a monumentelor este necesară, mai întîi, cercetarea lor științifică. Un caz deosebit îl reprezintă **monumentul de artă medievală aflat în Ploiești, str. Mihai Bravu nr. 105**. Cu aproape un sfert de veac în urmă, neobositul căutător de valori pentru muzeele prahovene, N. Simache, a semnalat posibilitatea ca ruinele vechii biserici aflate acolo să ascundă noi date referitoare la istoria Ploieștilor. Anii au trecut, sănătatea și întreruperea firului vieții profesorului N. Simache nu i-au mai permis munca de cercetare. Acestea aveau să fie evidențiate în urma unei campanii de săpături arheologice (începute în 1986). Săpăturile sistematice efectuate apoi la ruinele acestui monument de arhitectură medievală (tradiția populară leagă locul de evenimente de la sfîrșitul secolului al XVI-lea, respectiv de domnia lui Mihai Viteazul) au scos la iveală fundația unui edificiu de cult din timpul lui Matei Basarab (1632—1634), care suprapune o construcție mai veche, din piatră, aparținînd, după toate probabilitățile, epocii lui Mihai Viteazul. Datarea s-a făcut pe baza unor monede de argint, emisiuni Ferdinand I și Maximilian, descoperite în necropola ce înconjoară edificiul și care, conform stadiului actual al cercetării, cuprinde o perioadă îndelun-

Muzeul „B.P. Hasdeu” din Cimpina

gată de timp, din secolul al XVI-lea și pînă în secolul al XIX-lea.

Inventarul deosebit de bogat al înhumațiilor — constituit din: monede de argint, inele de aur și argint cu gema sigilare, însemne și monograme, cercei, diferite poadoabe de veșminte, resturi de țesături cu fir de aur și argint aurit, ceramică ornamentală, și, de fapt, datînd din această vreme — demonstrează, cu toată temeinicia, apartenența celor înhumați la o categorie de locuitori antrenați în raporturi economice specifice așezărilor cu caracter urban.

Valoarea documentar-istorică a monumentului i-a determinat pe specialiști să propună restaurarea lui, pe baza vechii fundații, astfel încît, în vara anului 1988, s-a deschis șantierul de reconstrucție a monumentului.

O altă formă de valorificare prin cercetare a monumentelor este participarea la amplul program inițiat de Institutul de Cercetare, Proiectare și Directivare în Construcții, care, prin intermediul unei serii de tematici, vizează creația arhitecturală tradițională. În acest sens, colective alcătuite din specialiștii O.J.P.C.N. și Complexului muzeal județean au participat la rezolvarea următoarelor teme:

1. Evoluția tipului de locuință pe teritoriul țării noastre (în mediul rural) din neolitic pînă în secolul al XVII-lea;
2. Materiale și tehnici de execuție folosite în arhitectura populară românească;
3. Studiu privind etnografia Văii Slănicului;
4. Mijloace și metode de combatere a degradării și conservării monumentelor de arhitectură populară din județul Prahova.

Un alt exemplu privind cercetarea bunurilor de valoare excepțională îl reprezintă studiul efectuat de specialiștii noștri în perioada 1985—1986, privind monumentele de eroi.

Rezultatele acestor cercetări s-au materializat în elaborarea de lucrări originale, studii, precum și în articole de informare generală.

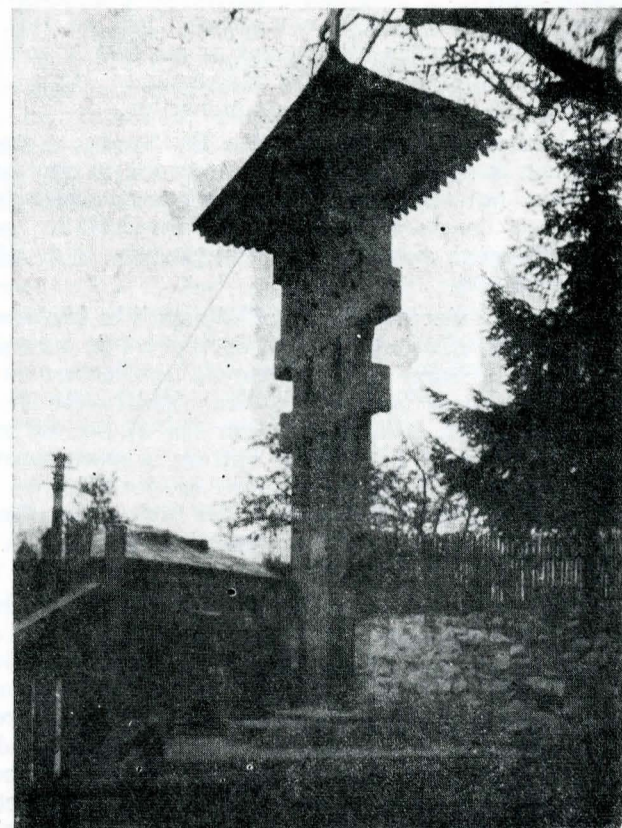
Prin punerea în circuitul public a monumentelor, în urma restaurării acestora, se realizează o mai bună cunoaștere și prețuire a vestigiilor, nemaivorbind de efectul asupra conștiințelor, prin folosirea lor în munca cultural-educativă. Considerăm, de pildă, că includerea în traseele turistice a unor monumente din județul nostru, precum rezervațiile arheologice de la Tîrghșor și Budureasca, este un mijloc important de valorificare cultural-educativă.

Disponem, în prezent, de o legislație judicioasă, bogată privind ocrotirea și valorificarea monumentelor.

Firește, este nevoie ca problematica respectivă să fie abordată mai complex și mai eficient. Ar trebui, de pildă,

Biserica Mănăstirii Cheia (aspect din 1984)

Troita eroilor din primul război mondial de la Starchicjd, restaurată în anul 1988

implicate mai mult, prin reglementări pornite de la nivel central, consiliile populare în restaurarea monumentelor. Din contribuția obștească anuală legiferată prin Legea nr. 1/1985, o cotă stabilită legal ar trebui să fie rezervată acestor activități.

Ar fi util să formăm și să perfecționăm în muzee nu numai restauratori pentru bunuri mobile dar și pentru cele imobile. De asemenea, este necesară o mai bogată activitate de educație în rîndul generațiilor tinere, pentru o mai bună exercitare a responsabilității față de moștenirea trecutului, pe care trebuie s-o evaluăm ca adevărați patrioți.

ZOE STOICESCU-APOSTOLACHE,
director al Complexului Muzeal Județean Prahova